

ג'נין קאמינס - "אדמה אמריקאית"

ג'נין קאמינס "אדמה אמריקאית", (תרגמה מאנגלית, עדינה קפלון) הוצאת אחוזות בית, 2021, 487 עמ'.

"אדמה אמריקאית" מתאר את המהפך שעברו חייה של לידיה ובנה לוקה. ליתר דיוק, אסון מהדהד שכן המילה 'מהפך' איננה מתארת את עומק השיברון. לידיה היא בעלת חנות ספרים קטנה באַקפולקו שבמקסיקו (בספרדית: Acapulco). היא נשואה באושר לסבסטיאן שהוא עיתונאי, ואמא ללוקה, ילדם המצטיין בגיאוגרפיה ובכלל. משפחתה המורחבת הכוללת דודים, דודות, וילדיהם מתגוררת באותה עיר בסמוך אליה. היא חיה לה חיים שלווים של המעמד הבינוני-גבוה במקסיקו, ומנסה להתעלם מהמציאות המטרידה.

אלא שהמציאות לא מתעלמת ממנה. ביום אחד משתנים חייה. סבסטיאן בעלה מהין לכתוב כתבה על קרטל הסמים והפשע השולט בעיר ובמדינת גררו כולה (מקסיקו מחולקת ל-31 מדינות, ואקפולקו היא העיר הגדולה במדינת גררו). בראש הקרטל עומד 'הינשוף' המכונה כך בשל משקפיו העבות, והוא אינו עובר על הכתבה בשתיקה. הינשוף איננו מסתפק ברציחתו של סבסטיאן אלא

מורה לרצוח גם את כל משפחתו המורחבת. לקורא הישראלי מזכירה דרישתו זו את הקָמֶן הרשע אבל אישיותו של הינשוף מורכבת הרבה יותר מזה.

בבת אחת ובתחילת הספר ממש, נרצחים שישה עשר מבני משפחתה של לידיה. במקרה לחלוטין לא נרצחו לידיה ולוקה בנה. ברור לה אבל ש-'הינשוף' ימשיך לרדוף אחריהם עד שיצליח להשלים את מרחץ הדמים. לאחר שהיא שוקלת את סיכוייה היא מגיע למסקנה שהדרך היחידה להישאר בחיים היא לברוח ממקסיקו והמדינה היחידה האפשרית היא ארצות הברית. אלא שלקרטל יש משתפי פעולה רבים; במשטרה, בצבא, בחברות האשראי, בנמלי-התעופה, בבתי החולים, ולמעשה בכל מקום. לידיה לא יכולה לקנות כרטיס טיסה לארה"ב לא רק בגלל הויזה (שאין לה), אלא משום שכל פעולה תחשוף את מיקומה.

זה איננו ספר מתח רגיל. מיהם הרעים אנו יודעים כבר מהעמוד הראשון. הסקרנות היא באשר לדרך שאותה יעברו הגיבורה ובנה.

האפשרות היחידה שנותרה לה, היא לנסות להסתגל לארה"ב באופן לא חוקי דרך המדבר. אבל אפילו כדי להגיע לאותו אזור במקסיקו, היא צריכה לקפוץ על גגות רכבות יחד עם העניינים ממש. בבת אחת היא מוצאת את עצמה עם אותה קבוצה של אנשים חסרי כל שאין להם מה להפסיד (מלבד חייהם, כבודם, ובריאותם). היא שתמיד הסתכלה על המהגרים כמשהו שלא קשור אליה, קבוצה שאפשר לרחם עליה ואולי לתרום לה, מוצאת את עצמה יחד איתם.

זה איננו ספר מתח רגיל. מיהם הרעים אנו יודעים כבר מהעמוד הראשון. הסקרנות היא באשר לדרך שאותה יעברו הגיבורה ובנה. האם יצליחו להתחמק? האם יגיעו לארצות הברית? איך יצליחו לעשות זאת? וכמובן, האם העלילה תקבל פיתולים ושינויים שיהפכו את הקערה על פיה? ולא ניכנס לפרטים כדי למנוע קלקלנים (ספוילרים בלע"ז).

תוך כדי כך אנו למדים על עולמם של המהגרים הנקרעים בין העולמות. חלקם הם כאלו שאינם יכולים להישאר במקומם עקב איום חיים ממש. תקוותם היחידה היא ארצות הברית הנתפסת

כאושר הנכסף. אלא שהסכנות אורבות להם בכל שלב ושלב. הם חייבים לשלם לקרטלי הסמים, לשוטרי הגירה מקסיקנים מושחתים, לאנשים בתוך ארצות הברית, למבריחי הגבולות, ועוד. הוא לא מדלג גם על הסכנות שיש לנשים, במיוחד לנשים צעירות, המועדות לתקיפות. הספר מתאר בצורה לא מחמיאה את מצבה של מקסיקו ואת שליטתם של קרטלי הסמים בה. התיאור לא מעודד להגיע לשם אפילו כתייר, ונקווה שזו רק הקצנה.

הרוב כנראה לא יצליחו במסעם, אבל התקווה נשארת. לא כולם הם רעים. יש נשים וגברים העוזרים למהגרים, מקומות מחסה ומקלט, אנשים המגלים אנושיות גם לאותם החלשים, וסולידריות חברתית מתגלה אפילו במקומות שהכי פחות מצפים אנו לה.

המחברת הצהירה כי התכוונה לתת פה לאותם מיליוני מהגרים שהם לא פעם אוכלוסייה מוחלשת. אותם אלה הבורחים ממקום הולדתם לא מרצונם ולא מאשמתם, אלא מנסיבות שאין להם עליהן שליטה. ואכן, קשה שלא לרכוש סימפטיה לקשי יום שהפתרון היחיד האפשרי מבחינתם האישית הוא כנראה עזיבת מולדתם. הספר נותן אפשרות לקוראים לראות את עצמם כאותם מהגרים עייפים וכואבים (שלחלקם ניתן לקרוא מבקשי מקלט). כל קורא/ת יכולים להזדהות בקלות עם מצבם. אם זה קרה לבעלת חנות הספרים, למה זה לא יכול לקרות לי?

ואי אפשר שלא להתייחס למהומה שנוצרה עם פרסום הספר. המחברת היא אישה לבנה, מצליחה, ובעקבות פרסום הספר גם עשירה (זהו ספרה הרביעי). היא לא חוותה את שהיא כותבת עליו, אלא קידמה את עצמה, לכאורה - 'על חשבון אחרים'. סופרים לטיניים טענו כי בזאת ניכסה לעצמה את מה שאין לה. כנגדם כתבו כמובן אחרים/ות שזכותו של כל סופר לכתוב על כל נושא, גם אם לא חווה אותו אישית.

ה מחברת הצהירה כי התכוונה לתת
פה לאותם מיליוני מהגרים שהם
לא פעם אוכלוסייה מוחלשת. אותם
אלה הבורחים ממקום הולדתם לא
מרצונם ולא מאשמתם, אלא מנסיבות
שאין להם עליהן שליטה.

מעבר לכך, הספר יצא בשלהי כהונת הנשיא טרמפ (ינואר 2020) ובפירוש פנה נגד מדיניות ההגירה של ממשלו. הספר לא התייחס לכך שגם פושעים לא מעטים מהגרים לארה"ב בבריחה מרשויות החוק בארצם. הוא גם מתעלם מכך שהפתרון לבעיות בארצות דרום-אמריקה, איננו יכול להיות הגירה מסיבית לארצות הברית. וגם על כך היו קולות נגדו.

אולם מבלי קשר לכל ויכוח ציבורי, הספר כתוב בצורה מושכת, וסוחפת אפילו. על כריכתו מובא ציטוט של הסופר סטיבן קינג האומר כי **"קשה לי להאמין שמי שיקרא את שבעת העמודים הראשונים לא ירצה לסיים את הרומן"**. מקריאת הספר אנו נוטים להסכים עימו. הרפתקה רודפת הרפתקה ואנו מתקשים להניח אותו בלא שנדע מה קורה הלאה. הספר מעניין לקריאה ונקרא בשטף. מומלץ למי שאוהב/ת לקרוא, והשאר הוא רק בונוס.